

## Med svansarna hopbundna – romare och svärmare då och nu

### 1 Inledning

Ämnet känns kanske konstigt. Vad menas med att svansarna är hopbundna?

Den som känner Luther vet att han använde ett färgstarkt språk. Några vet säkert att orden är lånade från förordet till Stora galaterbrevskommentaren. Luther anknyter till Dom 15:4, där Simson band ihop svansarna på 300 rävar två och två och satte en fackla mellan de två svansarna. Sedan tände han facklorna och släppte ut rävarna som då gjorde stor skada på filisteernas åkrar och odlingar.

Vi ska låta själva föredraget leda oss fram till vad Luther menade och hjälpa oss att dra slutsatser vilka rävarna kan tänkas vara i vår tid. Vi ska börja med att ta en titt på reformationstidens olika grupperingar och vi ska särskilt hålla reformationens materialprincip – rättfärdiggörelsen genom tron – i fokus.

### 2 Historisk tillbakablick

Luthers huvudmotståndare var givetvis *romarna*, dvs påvedömet, som hade förvanskat det bibliska nådebudskapet så att det blev en gärningslära. Men medan reformationen gick framåt uppträdde också andra reformatorer som han måste avgränsa sig från. Vi går här inte in så mycket på Luthers strid med den romersk-katolska kyrkan, för den är rätt så väl känd, men vi återkommer till den när vi kommer till nutiden. I stället ska vi se på andra reformatorer och ledare på 1500-talet.

Rubriken nämner också svärmare. Ett namn som vi förknippar med dem är *Thomas Müntzer* (1489–1525), som uppmanade till uppror mot överheten och därmed blev pådrivare i bondeupproret. En annan var *Andreas Karlstadt* (1480–1551), som under Luthers vistelse på Wartburg 1521–22 började genomföra reformer som höll på att gå överstyr.

En av Luthers huvudmotståndare var *Huldrych* (Ulrik) *Zwingli* (1484–1531) i Zürich. Mest känd är han kanske från religionssamtalen i Marburg 1529. Frågan var om nattvarden ska betraktas som Kristi sanna kropp och blod, vilket Luther lärde, eller som en symbolisk representation, vilket var Zwinglis lära. Han biträdades av *Johannes Oecolampadius*.

Samtalen i Marburg visade att klyftan mellan lutheraner och zwinglianer hade blivit omöjlig att överbrygga. När Zwingli dödades i en väpnad konflikt med den schweiziska statsmakten 1531 blev hans rörelse till en början utan ledare.

En del av Zwinglis lärjungar i Zürich kritiserade både Luther och Zwingli för att inte vara konsekventa i sin reformation. En sådan grupp var de som förkastade barndopet. De kallades *anabaptister* (från grekiskans *anabaptizå*), eller vederdöpare (omdöpare). I Tyskland var *Balthasar Hubmaier* (ca 1485–1528) en aktiv påverkare till bondeupproret på 1520-talet och han blev anabaptisternas främste ledare.

En annan betydelsefull ledare för anabaptisterna var holländaren *Menno Simons* (1496–1561). Han har gett upphov till *mennoniterna*, som är verksamma än i dag och enligt Wikipedia har 1,3 miljoner anhängare. Det fanns ännu i början av 1900-talet en mennonitisk församling i Skåne. En utbrytargrupp som kallar sig *amish* finns i USA. Den är känd för ålderdomliga seder, stora familjer och hård disciplin. Den är snabbt växande och uppskattas ha över 200 000 medlemmar.

Simons var från början katolsk präst, men han började tvivla på transsubstantiationsläran och senare också på barndopet. Han predikade en radikal icke-våldslära, vapenvägran samt vägran att avlägga ed och inneha världsliga ämbeten. I stort sett samma läror finns också i dag inom många baptistiska grupper.

Den av Zwinglis lärjungar som blivit mest känd är nog fransmannen *Jean Calvin* (1509–1564) som mest var verksam i Genève. Han gav sitt namn åt *kalvinismen*, som finns bland de protestantiska rörelserna i Västeuropa och Amerika, eller de *reformerta*. Calvinisternas kanske mest typiska lära är den dubbla predestinationen, alltså att Gud inte bara har bestämt i sitt råd från begynnelsen vilka som ska bli saliga utan också vilka som blir evigt förtappade.

Zwinglis och Calvins symboliska nattvardslära är en av de typiska lärorerna för reformerta protestanter. Också bland liberala lutheraner har man i praktiken mer eller mindre antagit en symbolisk förståelse av Kristi kropp och blod.

En senare reformator som fått stor betydelse ända tills i dag var *Jacobus Arminius* (1560–1609) som var verksam i Nederländerna. Från hans namn har vi *arminianismen*, som är diametralt motsatt mot den kalvinistiska predestinationsläran. Arminius menade att människans fria vilja går att kombinera med tron att Gud är allsmäktig.

Arminianismen har inte någon större betydelse som religionssamfund, men genom att den influerade anglikanska kyrkan och metodismen har dess idéer spritt sig vida omkring inom protestantismen.

Av de rörelser som vi här tagit upp översiktligt ska vi företa en närmare granskning av två: baptistiska rörelser och arminianismen.

### 3 Barndopet och baptismen

Vad lär den lutherska kyrkan om dopet?

Luther säger i Lilla katekesen:

*Dopet verkar syndernas förlåtelse, frälsar från döden och djävulen och ger evig salighet åt alla, som tror det, som Guds ord och löften lovar.*

Det är starka saker! Dopet verkar syndernas förlåtelse, frälsar och ger evig salighet. Vidare säger Luther att dopet är ett bad till ny födelse i den helige Ande (Tit 3). Kort sagt: dopet ger oss rätt att vara Guds barn och öppnar himlen för oss genom tron, som vi får i dopet.

Det är bara den fullkomliga rättfärdighet som Jesus ger de sina genom dopet och tron som håller inför Gud. Den har ingen fläck, eftersom den är Jesu egen rättfärdighet. Den är i sin helhet en gåva av Gud. Ingenting i den beror på oss, eller på något som vi företar oss för att vinna den. Därför kan den inte vara beroende av att vi framför en bekännelse eller avger ett vittnesbörd om vår tro. Att förutsätta vår egen bekännelse som villkor innan Gud kan förklara oss rättfärdiga kallar Luther avgudereri. Ett sådant avgudereri är avskvårt inför Gud.

Just därför är det så välsignat att få visa på vad Gud har gjort innan vi alls kunde bestämma oss eller med vår egen avgörelse avlägga en bekännelse. Guds nåd i form av barndopet är en stor välsignelse, genom att det tillerkänner Gud allt handlande för vår frälsning, långt innan vi kunde vara med och påverka.

Förkastandet av barndopet med tillhörande omdop som vuxen efter en medveten bekännelse är en lära som härstammar från reformationstiden, dvs anabaptismen. Vi kan kort tala om den baptistiska synen. Mest utpräglad finns den läran i pingströrelsen.

Baptisterna låter inte Guds handlande vara ensamt (*monergism*), utan förutsätter att människan ska vara med (*synergism*). Luther avvisar dem eftersom "de framhäva gärningarna och personens värdighet mot nåden". Människans bekännelsehandling och en medveten tro blir en gärning som fråntar Gud äran. Baptismen förkastar alltså *Sola gratia*, nåden allena, likaväl som *Sola fide*, tron allena. Därmed kommer den i konflikt med reformationens materialprincip: rättfärdiggörelsen av tron.

Det är inte underligt att Luther genast i företalet till Stora galaterbrevskommentaren gör upp med denna lära. Baptismen blir en parallell till romarnas gärningslära. Luther säger:

*På liknande sätt fortsätta också papisterna alltjämt att framhäva gärningarna och personens värdighet mot nåden och åtminstone med sina ord kraftigt hjälpa sina bröder vederdöparna.*

På [pingst.se](http://pingst.se) kan vi läsa följande angående dop:

*Vi ser dopet som en akt där människan överlåter sig åt Gud, bekräftar och fullföljer sin omvändelse.*

...

*Om någon blivit döpt som barn men senare i livet kommer till personlig kristen tro och omvänder sig till Jesus Kristus så döps en sådan person till Kristus. Vi ser det inte som ett "omdop", utan menar att detta som görs i vuxen ålder efter egen bekännelse och eget beslut är det bibliska dopet. Man kan säga att spädbarnsdopet då underkänns och inte betraktas som ett egentligt dop.*

Notera: egen bekännelse, eget beslut. Människans handlande sätts över Guds handlande.

I en del Facebook-inlägg har detta dragits ut till verkligt råskäll på oss som använder "babydopet" som man kallar det.

En del baptister har klart mildrat sin kritik av barndopet i dag. Pingstkyrkan i Malmö, United Öresundskyrkan, som gjorts känd av sin färgstarka ledare *Magnus Persson*, har beslutat undersöka möjligheten till ett samarbete med EFS. Persson har under den senaste åren fått en ny syn på frälsningen tack vare att han studerat Luthers skrifter.

Han säger i en intervju i Dagen (27.5.2016; <http://www.dagen.se/dokument/sa-vande-magnus-persson-united-fran-party-till-luther-1.730816>), tidigare publicerad i EFS Budbäraren, om hur han upplevde Luthers undervisning:

*Jag satt och skrek rakt ut hela tiden! Det var det bästa jag har läst! "Stora Galaterbrevskommentaren", "Om en kristen människas frihet" ... det är evangelium.*

Han säger sig också ha upptäckt Rosenius.

*Rosenius är svensk kristenhets bäst bevarade hemlighet. ... I hans texter blev jag första gången träffad av syndens djupa allvar och evangeliets klara ljus.*

Samme Magnus Persson har skrivit ett positivt uttalande om Biblicums och XP Medias bok *Rättfärdiggörelsen genom tron – Martin Luthers nyupptäckt av det villkorlösa evangeliet* (2017).

Det blir nu mycket intressant att se hur pingströrelsen hanterar det här. Deras ledare Daniel Alm uppger att dopfrågan blir svår om United ansluter till EFS.

Det här är en utveckling som går rakt på tvärs med en annan bemärkt kursändring: den som skedde när Livets Ords grundare Ulf Ekman tillsammans med sin hustru konverterade till Rom. Men det går jag inte in på nu.

I Sverige har Metodistkyrkan, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan gått samman i Equmenia-kyrkan. Också i Finland har alliansverksamhet blivit allt vanligare även om någon sådan organiserad sammanslagning inte har ägt rum – än.

Alliansbetonad verksamhet sker också inom konservativa kretsar via Oas-rörelsen. Det blir allt vanligare att röra sig över samfundsgränserna. Därför tonas också dopet ner som läroskillnad.

Det här hör samman med att läran om rättfärdiggörelsen blivit fördunklad. Vi läser vad Luther skriver i förklaringen till Gal 4:8:

*Var och en som avfaller från artikeln om rättfärdiggörelsen saknar kännedom om Gud och är en avgudadyrkare. Därför är det sak samma, om han sedan återvänder till lagen eller till avgudadyrkan. Det är sak samma om han kallas munk, turk, jude eller vederdöpare. Ty sedan denna artikel uppgivits, återstår intet annat än idel villfarelse, skrymteri, ogudaktighet och avgudadyrkan, även om det till synes är den högsta helighet.*

Och längre fram:

*Då därför t.ex. en vederdöpare föreställer sig, att han behagar Gud om han döper om sig, om han överger hem, hustru och barn, om han späker sitt kött och utstår många vedervärdigheter intill själva döden, så finnes i honom icke längre en gnista Kristus-kännedom, utan han har stängt Kristus ute och är fången i sina drömmar om gärningar, försakelser och späkningar, och i anden eller hjärtat finns det icke längre någon skillnad mellan honom och en turk, en jude eller en papist. Skillnaden ligger uteslutande i det yttre väsende, den ritual eller de gärningar, som han för sig utväljer.*

Vi ser att Luther tar in också andra saker i anklagelserna mot vederdöparna: yttre gärningar i form av försakelser och späkningar. En sådan har övergett läran om nåden allena, genom att han börjat iakttä vad han själv gör i stället för att se endast på Kristus och hans verk för oss. Han lever alltså under lagen och inte under nåden. Här gäller precis samma sak som för katolikerna. De betonar sådant som vi själva ska göra.

I motsats till det lär den lutherska kyrkan att Gud har utvalt oss till frälsning redan innan världens grund var lagd, som det heter i Ef 1:4–8:

*Han har utvalt oss i honom före världens skapelse till att vara heliga och fläckfria inför honom. I kärlek har han förutbestämt oss till barnskap hos honom genom Jesus Kristus, efter sin goda viljas beslut, till ära och pris för den nåd som han har skänkt oss i den Älskade. I honom är vi friköpta genom hans blod och har förlåtelse för våra synder, tack vare den rika nåd som han lät flöda över oss med all vishet och insikt.*

Så helt och fullkomligt tillhör förtjänsten Gud allena för att vi räknas som saliga, av nåd för Kristi skull.

#### **4 Vår trålbundna vilja och arminianismen**

När Luther började sitt reformarbete fick han stöd av en holländsk humanist, *Erasmus av Rotterdam* (ca 1466–1536), som bistod med viktiga kunskaper om Bibelns grundspråk. Men Erasmus kunde inte omfatta Luthers syn på människans syndafördärv. Han skrev 1524 en stridsskrift: *Om den fria viljan* (De libero arbitrio diatribe sive collatio).

Nej, sa Martin Luther. Vi har ingen fri vilja i andliga ting. Han ansåg själv att hans svar till Erasmus *Om den trålbundna viljan* (De servo arbitrio) var hans förnämsta bok. Här tappade Luther en mängd anhängare, som inte kunde hålla med honom om att vår vilja är bunden av vår fallna natur och inte själv kan lösgöra sig och vända sig till Gud. Det var ingen populär lära.

Men Bibeln lär så. I Rom 8:6f skriver Paulus:

*Köttets sinne är död, men Andens sinne är liv och frid. Köttets sinne är fiendskap mot Gud.*

Och i Ef 2:1:

*Också er har Gud gjort levande, ni som var döda genom era överträdelser och synder.*

Så skriver också Luther i förklaringen till den tredje trosartikeln:

*Jag tror att jag inte av mitt eget förnuft eller av min egen kraft kan tro på eller komma till min Herre Jesus Kristus, utan den Helige Ande har kallat mig genom evangelium, upplyst mig med sina gåvor, helgat och bevarat mig i den rätta tron.*

Vi kan inte göra början! Början görs av den Helige Ande, och han verkar genom nådens medel, när han föder ett nytt liv i oss som varit döda av vår köttsliga natur.

Helt annorlunda låter det på evangelisationskampanjer eller väckelsemöten, som till exempel på de möten som var världsbekanta genom Billy Graham för några tiotal år sedan.

Predikan om Jesus Kristus övergår mot slutet till en personlig vädjan. Det kan gå till så att man ber alla som vill ta emot Jesus i sitt liv att räcka upp en hand. De som vill lämna sig åt Jesus inbjuds att komma fram för förbön. Ofta ber man för sjuka som kommer fram.

I det här sammanhanget förekommer i många sammanhang tungotal, som man ser som bevis för att en person har avgjort sig för Jesus och fått Andens smörjelse. I en del extremkarismatiska rörelser hör det till att man ska falla raklång till golvet. Det förekommer rörelser där man uppträder helt okontrollerat med skrik eller högljutt skratt.

Det centrala är att man avgör sig för att följa Jesus. Man måste själv fatta ett beslut. Det är något som ska starta hos oss själva. Man säger: Gud tvingar ingen. Du måste själv fatta beslut. Du måste avgöra dig.

Det här är kärnan inom arminianismen. Den utgör en motpol mot den bibliska och lutherska läran om Guds utkorelse från evighet. Det avgörande är människans egen avgörelse.

Hur försåtligt arminianismen kommer in också i konservativa väckelsekretsar vill jag belysa utifrån min egen erfarenhet. För ca 20 år sedan förde vi en diskussion i SLEF (Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland) om vissa inslag i bibelstudieserien *Vägen genom Bibeln* av Curt Westman. Mycket av undervisningen är god och har biblisk grund, och serien är mycket uppskattad på många håll. Vi var några som reagerade bland annat på följande undervisning (avsnitt om 1 Mos 46, program 52):

*Det är viktigt för Gud att få lov att nedteckna ditt namn i Livets bok. I Adams släkttavla är du inskriven från födelsen. Men i Livets bok blir man inskriven genom att födas på nytt, och det sker genom att motta Jesus Kristus som din personliga Frälsare.*

Enligt det här finns ingen plats för Guds utkorelse av evighet och inte heller för dopet när det gäller nyfödelsen. Ordalydelsen är den samma som inom arminianismen. Den bygger på att människan har en fri vilja att bestämma sig för att följa Jesus. Det sägs också tydligt ut: vi har en fri vilja att avgöra oss för Jesus.

## 5 Rom och enhetssträvanden

Vad har då den romersk-katolska kyrkan i dag för uppfattning? Är det inte så att påvekyrkan har närmat sig den lutherska rättfärdiggörelseläran? Var det inte så att lutheraner och katoliker på 1990-talet blev överens om *Den Gemensamma deklARATIONEN* (GD) om rättfärdiggörelsen?

Medan Luther ännu levde, i hans sista levnadsår, inledde påven Paulus III det tridentiska kyrkomötet (1545–1563). Detta kyrkomöte uttalade en fördömsedom över läran om rättfärdiggörelsen genom tron:

*Om någon säger att den rättfärdiggörande tron ej är något annat än förtröstan (fiducia) på den gudomliga barmhärtighet som förlåter synder för Kristi skull, eller säger att man rättfärdiggöres genom denna förtröstan allena, den vare fördömd (anathema) (dekret om rättfärdiggörelsen, sjätte sessionen, canon XII).*

Har romarna upphävt detta anathema? Inför de slutliga förhandlingarna i Würzburg i januari 1997 såg det dåligt ut med möjligheterna att hitta en formulering som skulle vara acceptabel för båda parter. Men så hittade man en kompromiss som lyder (GD 41):

*De lutherska kyrkornas lära, sådan den framlagts i denna deklaration, träffas inte av lärofördomandena från konciliet i Trident. Fördomandena i de lutherska bekännelseskriterierna träffar inte den romersk-katolska kyrkans lära, sådan den framlagts i denna deklaration.*

De väsentliga orden är "sådan den framlagts i denna deklaration". Med denna skrivning kunde man ge de gamla formuleringarna ett nytt innehåll. Man hoppades att detta nya enhetsdokument skulle kunna leda fram till fullständig gemenskap, även nattvardsgemenskap.

Sanningen är den att Rom aldrig undertecknade GD! Den undertecknades av blott 66 av 122 kyrkor i Lutherska Världsförbundet. Det kom skarp kritik från många kyrkor. Meningen var att man skulle högtidlighålla minnet av reformationen i Augsburg den 31 oktober 1999. Rom drog sig tillbaka i sista stund på grund av hård kritik. Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland godkände deklarationen efter en rätt hård kamp, men den får numera inget omnämnande på kyrkans officiella webbplats. Samma sak gäller Svenska kyrkan.

När reformationens jubileumsår inleddes den 31 oktober 2016 uppmärksammades det med ett besök av påven Fransiskus hos Svenska kyrkan. Då talades det väldigt lite om Luthers hårda ord mot påvekyrkan. För många upplevdes påvebesöket som ett streck över gamla motsättningar. Från Roms sida har man dock inte öppnat sitt nattvardsbord för medlemmar i de samfund som inte erkänner påven som överhuvud.

De motsättningar som fanns mellan Luther och påvedömet för 500 år sedan står kvar – såvida man inte övergett den lutherska och bibliska läran. Läran om rättfärdiggörelsen genom tron var den lutherska reformationens hörnsten. Det är den lära med vilken kyrkan står eller faller.

Jag vill rekommendera en bok som skrevs och gavs ut av Lars Borgström, pastor i LFS, inför påvebesöket 2016: *Bibiskt och romersk-katolskt – vari består skillnaderna?* Borgström går till Bibeln och visar hur den romersk-katolska kyrkan också i dag avviker från Bibeln.

I Borgströms bok presenteras en enkel jämförelse mellan luthersk och romersk-katolsk rättfärdiggörelselära hämtad från en bok av professor Robert Preus. Den visar hur båda parter verkar omfatta att *en syndare rättfärdiggörs av nåd för Kristi skull genom tron*, men hur de trots allt lägger annan mening i orden och därmed lär helt olika (s 95f):

<b>En syndare rättfärdiggörs av nåd för Kristi skull genom tron</b> En jämförelse mellan Luther och Rom (enl. R Preus)		
	<b>Luther</b>	<b>Rom</b>
<b>En syndare</b>	Människan har ingen fri vilja i andliga ting, eftersom hon av naturen är andligt död och hjälplös.	Människan har en fri vilja, även om hon är andligt skadad och svag.
<b>rättfärdiggörs</b>	Gud rättfärdiggör syndaren genom att förlåta honom alla hans synder och tillräkna honom Kristi rättfärdighet. Han är syndare och helig på samma gång.	Gud rättfärdiggör syndaren genom att förvandla honom till en rättfärdig person.
<b>av nåd</b>	Nåd är Guds välvilja för Kristi skull mot ovärdiga syndare.	Nåd är Guds fritt givna hjälp och styrka som möjliggör för syndaren att samarbeta med Gud och gradvis bli mera rättfärdig.
<b>för Kristi skull</b>	Gud tillräknar syndaren Kristi rättfärdighet.	Kristus har möjliggjort att syndaren blir rättfärdig.
<b>genom tron</b>	Tron mottar förlåtelsens och rättfärdiggörelsens gåva som Gud erbjuder i evangeliet. Tron är det mottagande medlet, förtröstan att man har fått syndernas förlåtelse.	Tron är nödvändig som en teologisk dygd. Den är rättfärdiggörelsens början. Den är inte frälsningsvisshet. Det är möjligt att äga tro men ändå inte befinna sig i nådens tillstånd.

Vi ser hur man använder samma begrepp men ändå menar helt olika saker. Både lutherska liberaler och huvudgruppen av reformerta har antagit Roms läror i huvudsak:

- Människan är andligt skadad, men har en *fri vilja* att avgöra sig för att ta emot evangeliet.
- Att bli en kristen är en *process*, som inleds med avgörelsen. Genom Guds nåd får den kristne sedan kraft till helgelse.
- Rättfärdiggörelse och frälsning är en *möjlighet*, som erbjuds oss och blir en verklighet när vi tar emot den.
- Tron görs till en *medveten handling*, som människan åstadkommer i samarbete med Gud.

## 6 Nyare Luther- och Paulusforskning

En förberedelse, och kanske rentav en förutsättning, för att lutheranerna skulle förmås att under-teckna GD var den nyare lutherforskningen i Finland, som startades av *Tuomo Mannermaa*, professor i ekumenik vid Helsingfors universitet. Han hävdade att Luther i Stora galaterbrevskommentaren lär att rättfärdiggörelsen består i att Kristus själv bor hos oss i tron. Mannermaas bok som behandlar det här bär det latinska uttrycket *In ipsa fide Christus adest* (i själva tron bor Kristus).

Redan i lärostriderna som föregick Konkordieformeln dök den här uppfattningen upp. En av reformatorerna, *Andreas Osiander*, började från 1549 lära att Kristi eviga, gudomliga naturs rättfärdighet är vår genom trons förening med Kristus, och att den resulterar i en pågående process.

Konkordieformeln avgränsar sig tydligt mot den uppfattningen att inneboendet hör till rättfärdiggörelsen. Rättfärdiggörelsen är Guds domslut, som vi tar emot genom tron, och det är den enda verkande orsaken till förlåtelse. Den rättfärdighet som vi har genom Kristi inneboende i oss är inte en orsak till förlåtelsen, utan dess resultat.

En annan modern forskning gäller Paulus och hans förhållande till den judiska synen på rättfärdiggörelse, kallad "Det nya perspektivet på Paulus". Upphovsman är den amerikanske teologen *E. P. Sanders* (1937–) som hävdade att judendomen var en nådesreligion. Den mest bemärkte representanten för rörelsen är biskopen av Durham (Engelska kyrkan), *N. T. Wright* (eller Tom Wright, 1948–).

Enligt Paulus, och alltså enligt Bibeln, blir vi rättfärdiga genom att göra lagen. Men eftersom ingen människa kan hålla lagen fullkomligt kom Jesus och uppfyllde allt i vårt ställe. Hans gärning innebär att världens synder är förlåtna, och denna rättfärdighet tillräknas oss genom tron.

Sanders och Wright menar att rättfärdiggörelse innebär att man får delaktighet i Guds förbund, eller Guds familj. Eftersom judendomen räknas som en nådereligion handlar det mest om relationerna mellan judar och hedningar, inte om förhållandet till Gud.

För Wright betyder laggärningar omskärelse, sabbat och Moses regler om ren och oren mat, inget annat. Men läser vi Romarbrevets tre första kapitel ser vi att lagens krav är mycket djupare än så. Lagen kräver fullkomlighet.

Den nya Paulusforskningen lär en form av gärningsrättfärdighet och är därför en väg till Rom.

## 7 Rävornas svansar är hopbundna

Vilka var det som hade svansarna hopbundna enligt Luther? Vi ska försöka sammanfatta.

I Luthers förord till Stora Galaterbrevskommentaren (1939, s 5; min markering; <http://logosmappen.net/uppbyggelse/luther/sgal/forord.htm>) läser vi:

*Det bör härav vara tydligt för envar, att **vederdöparna** icke äro besatta människor utan just onda andar, besatta av än värre andar. På liknande sätt fortsätta också **papisterna** alltjämt att framhäva gärningarna och personens värdighet mot nåden och åtminstone med sina ord kraftigt hjälpa sina bröder vederdöparna. Ty **svansarna på dessa rävar äro sammanbundna**, även om huvudena peka åtskils (Dom. 15, 4). Utåt ställa de sig som varandras argaste fiender, men ser man till sakens kärna, är det samma mening som de förfäktat mot den ende frälsaren Kristus, som ensam är vår rättfärdighet.*

Här handlar det om två olika grupper: dels vederdöparna och dels papisterna, påvens anhängare eller de som vi kallar romerska-katoliker.

Luther säger att dessa båda framhäver gärningarna och personens värdighet mot nåden. Det är alltså fråga om livsnerven i Luthers reformation: rättfärdiggörelsen genom tron. Denna lärofråga kallar vi reformationens materialprincip.

I dagens läge får vi också lov att konstatera att det i dag finns en tredje grupp som har svansarna bundna med de här: de liberala folkkyrkorna och den moderna omtolkningen av det bibliska budskapet. Närmast oss är Svenska kyrkan och den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland (ELKF) som brukar följa efter sin storasyster i hennes avfall med några få år. Båda dessa var aktiva i omtolkningen av rättfärdiggörelseläran vid Lutherska Världsförbundets (LVF) generalförsamling i Helsingfors 1964, då man inte lyckades bli enig hur man skulle förstå den. De har också deltagit i arbetet med GD.

Lutherdomens grundsanningar är mer eller mindre okända i dag. För folkkyrkorna spelar det ingen roll att medlemmarna inte är medvetna om dessa sanningar. De är bara angelägna om att behålla sina medlemmar, och därvid hänvisar de till sitt sociala arbete och positiva attityder till invandrare.

Också de flesta reformerta samfund har tappat bort läran om rättfärdiggörelsen genom tron. De karismatiska rörelserna vädjar till människan att ta ett första steg för att få del av frälsningen och betonar Andens särskilda manifestationer i form av tungotal och helbrägdagörelse. Undantag har glädjande nog framkommit, som vi såg tidigare, då man återupptäckt det villkorlösa evangeliet som Luther kämpade för.

Steg till den romersk-katolska kyrkan är tyvärr inte långt när man inte längre känner Bibelns budskap om nåden i Kristus. När man i stället ropar efter en mänsklig auktoritet och börjar inse traditionernas betydelse, och när man söker efter goda svar i etiska frågor, då har den romerska kyrkan svar att ge som för många är mera tillfredsställande än att söka sig till "trångsynta" och "färglösa" bibeltroende lutheraner.

Så besannas apostelns ord till Timoteus (2 Tim 4:3):

*Det ska komma en tid då människor inte längre står ut med den sunnda läran utan samlar åt sig mängder av lärare efter sina egna begär, så som det kliar i deras öron att få höra. De vägrar att lyssna till sanningen och vänder sig till myter.*

Men låt oss också ta vara på förmaningsorden (2 Tim 3:14f):

*Du däremot, håll fast vid det du har lärt dig och blivit övertygad om. Du vet av vilka du har lärt det, och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis så att du blir frälst genom tron på Kristus Jesus.*